

GUIDE FÖR ANSÖKAN OM INVALIDPENSION 2019

INNEHÅLL

Varför beviljades invalidpensionen inte?	2
Arbetspensionslagstiftning som grund för pensionsbeslut	2
Medicinska utredningar vid beslutsprocess	2
Sociala faktorer som påverkar pensionsbeslut	2
Roller av behandlande läkare och pensionsbolagets sakkunnigläkare vid bedömning av arbetsförmåga.....	3
Yrkesinriktad utbildning som stödåtgärd för fortsatt arbetskarriär	3
Hur gå till väga efter avslagen ansökan om invalidpension?	3
Sökande av ändring.....	4
Besvärinstanserna	4
Besvärsskeden.....	4

VARFÖR BEVILJADES INVALIDPENSIONEN INTE?

Syftet med denna guide är att ge ytterligare information om de vanligaste orsakerna till nekande beslut om invalidpension och ge anvisningar för eventuella fortsatta åtgärder.

ARBETSPENSIONSLAGSTIFTNING SOM GRUND FÖR PENSIONSBESLUT

Invalidpensionsbeslut grundar sig på arbetspensionslagarna. Dessutom styrs invalidpensionsbesluten av den etablerade bedömningspraxis som grundar sig på besvärinstansernas beslut.

Enligt arbetspensionslagstiftningen kräver beviljande av invalidpension att den pensionssökandes arbetsförmåga kan på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Full invalidpension beviljas om arbetsförmågan är nedsatt med minst tre femtedelar. Om arbetsförmågan nedsatts mindre än detta men dock med minst två femtedelar beviljas delinvalidpension som är hälften av den fulla invalidpensionen.

Vid bedömningen av den nedsatta arbetsförmågan beaktas sökandes kvarstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som denne skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också sökandes utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter.

MEDICINSKA UTREDNINGAR VID BESLUTSPROCESS

Läkaren som behandlat den invalidpensionssökande uppgör ett läkarutlåtande för pensionsansökan. Av utlåtandet framgår den sökandes sjukdomshistoria, fynden i undersökningarna som den sökande genomgått samt dennes funktionella situation.

Pensionsbolagets invalidpensionsbeslut grundar sig på sjukdomsfynden och bedömningarna som gjorts på basis av dem. Det avgörande är den nedsatta funktionsförmåga som orsakats av konstaterade sjukdomar, lyten eller skador och hur den begränsar sökandes eget arbete eller andra sådana arbeten som denne skäligen kan förutsättas utföra.

Enbart åldersrelaterade förändringar i den sökandes hälsotillstånd utgör inte en tillräcklig grund för beviljandet av invalidpensionen. Utan väsentliga avvikande undersökningsfynd berättigar inte heller smärtor, diverse andra symtom eller rusberoende som sådana till invalidpensionen.

SOCIALA FAKTORER SOM PÅVERKAR PENSIONSBESLUT

Definitionen av arbetsförmåga för de pensionssökande som är yngre än 60 år är inte yrkesuppgifts- eller arbetsplatsrelaterad inom den privata sektorn. Att den sökande blivit oförmögen att sköta sitt eget arbete är inte tillräckligt för beviljandet av invalidpensionen utan vid bedömningen av arbetsförmågan ska beaktas den sökandes möjligheter att utföra annat arbete som lämpar sig för dennes hälsotillstånd.

Vid bedömningen av den sökandes återstående arbetsförmåga beaktas även andra än medicinska faktorer. Sådana är t.ex. den sökandes utbildning, arbetshistoria, ålder och boningsort. Ju mångsidigare utbildning och arbetshistoria den sökande har desto bättre är dennes möjligheter att övergå till nya arbetsuppgifter. Vid bedömningen av tillgången till lämpligt arbete krävs inte att den lämpliga arbetsplatsen ska vara ledigslagen på boningsorten vid tidpunkten för bedömningen. Det är tillräckligt att arbete som lämpar sig för den sökandes arbetsförmåga överhuvudtaget finns tillgängligt på arbetsmarknaden.

Vid bedömningen av rätt till invalidpension för de pensionssökande som fyllt 60 år betonas arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär, dvs. den sökandes återstående arbetsförmåga i förhållande till dennes eget arbete. Arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas när den sökande har en lång arbetskarriär och den belastning och ansträngning arbetet orsakat och faktorerna som hänför sig till åldrande tillsammans med sjukdom, lyte eller skada gör att fortsatt utförande av arbetet blir oskäligt.

ROLLER AV BEHANDLANDE LÄKARE OCH PENSIONSBOLAGETS SAKKUNNIGLÄKARE VID BEDÖMNING AV ARBETSFÖRMÅGA

Den sökandes rätt till invalidpension bedöms aldrig endast på grund av den behandlande läkarens utlåtande utan pensionen bestäms på basis av en helhetsbedömning i vilken

EXEMPEL PÅ BESLUTFATTANDE

• Exempel 1

En 50 år gammal pensionssökande lider av fibromyalgi.

Dessutom har åldersrelaterade förslitningsförändringar konstaterats i dennes rygg. Fibromyalginkarakteriseras av muskel- och bindvävssmärter på varierande platser i kroppen. Fibromyalgin anses inte som tillräcklig grund för invalidpensionen eftersom den inte innebär organförändringar som orsakar arbetsförmåga. Förslitningarna i den sökandes rygg är inte sjukdomsrelaterade fynd utan naturliga åldersrelaterade förändringar.

Den sökande har smärtsymtom men invalidpension har inte kunnat beviljas eftersom väsentliga, avvikande sjukdomsfynd inte konstaterats i undersökningarna.

• Exempel 2

Den pensionssökande är en 30 år gammal kontorssekreterare som lider av depressionssymtom, såsom nedstämdhet och sömnproblem. Den sökande har familjebekymmer, ekonomiska problem och arbetsrelaterad stress. I undersökningar har hos den sökande inte konstaterats faktorer som hänför sig till svår psykiatrisk sjukdom, såsom psykos eller självdestruktivitet. Depressionen anses huvudsakligen bero på den ansträngande livssituationen och antidepressiv medicinering har påbörjats.

Den sökande uppskattas kunna utföra sitt arbete som kontorssekreterare eftersom depressionen inte är svår och symtomen dessutom kan lindras med ändamålsenlig medicinering. Invalidpensionen kan därmed inte beviljas.

EXEMPEL PÅ ÅLDERNS INVERKAN PÅ PENSIONSBEسلUTET

• Exempel 1

Pensionssökande A är en 35 år gammal lagerarbetare som på grund av sina ryggbesvär inte längre kan utföra sitt eget arbete. Den sökande har dock konstaterats ha arbetsförmåga för andra arbeten som inte belastar ryggen lika mycket. Därmed kan invalidpensionen inte beviljas. Den sökande uppfyller dock förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering och har erbjudits möjlighet att med hjälp av arbetsprövning som pensionsanstalten understöder övergå till ett nytt arbete som på ett bättre sätt lämpar sig för dennes hälsotillstånd. Under arbetsprövningen utbetalas rehabiliteringspenning.

• Exempel 2

Pensionssökande B är en 61 år gammal närvårdare som på grund av sina muskuloskeletala sjukdomar inte längre kan utföra sitt fysiskt ansträngande arbete. Arbetet är även psykiskt ansträngande på grund av en hektisk arbetstakt och oregelbundna arbetstider.

Den sökande har en lång arbetskarriär bakom sig och har fyllt 60 år. I detta fall betonas arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär, dvs. att den sökandes återstående arbetsförmåga bedöms i förhållande till dennes eget arbete. Den sökande har på grund av sina sjukdomar och den ansträngdhet och slitenhet som arbetet medfört konstaterats vara bestående arbetsförmögen för sitt yrke som närvårdare. Därmed är den sökande berättigad till invalidpensionen.

även andra än medicinska faktorer tas i beaktande. Jämlikt bemötande av de invalidpensionssökande kräver även en enhetlig beslutspraxis. Därför binder den behandlande läkares bedömning av den sökandes rätt till invalidpension inte pensionsbolaget.

Det hör till uppgifterna av pensionsbolagets sakkunnigläkare att ur en försäkringsmedicinsk synvinkel uppgöra en helhetsbedömning av den sökandes nedsatta arbetsförmåga enligt arbetspensionslagarna samt av den sökandes återstående förmåga att förvärva inkomster för sig själv. I sakkunnigläkarens uppgifter ingår även proportionering av enstaka fall till helheten och den allmänna praxisen. Eftersom bedömningen av pensionsansökan grundar sig på en helhetsbedömning deltar alltid en eller flera sakkunnigläkare samt andra specialister såsom jurister och pensionshandläggare i beslutsprocessen. Invalidpensionen beviljas de flesta pensionssökande.

YRKESINRIKTAD UTBILDNING SOM STÖDÅTGÄRD FÖR FORTSATT ARBETSKARRIÄR

Oftast beror en avslagen invalidpensionsansökan att den sökande trots sin sjukdom anses kunna fortsätta i arbetslivet med sin återstående arbetsförmåga. Detta kan vid behov utföras med hjälp av yrkesinriktad rehabilitering. Rehabilitering föredras alltid före pensionering. Syftet med den yrkesinriktade rehabiliteringen är att rehabilitera person med konstaterat

hot mot sin arbetsförmåga till sitt tidigare arbete eller till en ny arbetsuppgift där personen trots sin sjukdom kan fungera.

Den yrkesinriktade rehabiliteringen kan utföras genom:

- arbetsprövning när man bedömer om det nya arbetet lämpar sig för personen, när personen byter arbetsuppgift eller när personen behöver hjälp vid återkomst till arbetslivet efter en lång frånvaro.
- arbetsprövning eller -träning för inläring av nya arbetsuppgifter.
- tillägs- eller vidareutbildning så att personen får färdigheter att ansöka om ett nytt arbete som lämpar sig för hälsotillståndet.
- stöd för företagare så att denne kan inleda eller fortsätta näringsverksamhet.

Förutsättningar för rehabiliteringen:

- personen är yngre än 63 år
- personen har etablerat sig i arbetslivet
- personen kan under de närmaste åren bli arbetsförmögen
- förvärvsinkomsterna ska vara minst 35 614,03 euro på nivån år 2019 under de fem år som föregår ansökan
- den sökande har inte rätt till yrkesinriktad rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfalls- eller trafi kförsäkring.

Vid ansökan om invalidpension eller fortsatt rehabiliteringsstöd, bedöms alltid samtidigt rätten till arbetspensionsrehabilitering. Om den som ansöker om invalidpension har rätt till arbetspensionsrehabilitering och den är aktuell, ges efter beslutet om invalidpension utan särskild ansökan även ett förhandsbeslut om yrkesinriktad rehabilitering. Förhandsbeslutet är i kraft 9 månader för upprättandet av en ändamålsenlig yrkesinriktad rehabiliteringsplan.

Om förutsättningarna för arbetspensionsrehabilitering inte uppfylls, kan rehabilitering sökas från FPA eller arbets- och näringsbyrån.

HUR GÅ TILL VÄGA EFTER AVSLAGEN ANSÖKAN OM INVALIDPENSION?

Ytterligare information om pensionsbeslutet ger personen som avgjort pensionsärendet och vars kontaktuppgifter finns i beslutet. Om den sökande är missnöjd med beslutet kan denne söka ändring skriftligt.

Om anställningen fortfarande är i kraft lönar det sig att kontakta chefen, företagshälsovården eller en representant för personaladministrationen och tillsammans med dem bedöma möjligheterna att fortsätta i arbetet. Om arbetsgivaren inte kan erbjuda arbete som motsvarar arbetsförmågan eller om anställningen har upphört lönar det sig att snarast möjligt anmäla sig som arbetssökande i arbetskraftsbyrån. Om det inte är möjligt att återvända till det tidigare arbetet lönar det sig även att utreda möjligheterna till yrkesinriktad rehabilitering.

Information om arbetslöshetsförmåner ges vid arbetslöshetskassor eller FPA:s lokalkontor. Vid utkomststöranden betjänar socialbyrån på uppehållsorten.

SÖKANDE AV ÄNDRING

Vid missnöje med pensionsbeslutet kan man söka ändring. Besvaren ska ha anlänt till pensionsbolaget senast den 30:e dagen fr.o.m. att den sökande fått uppgiften om pensionsbeslutet. Ett pensionsbeslut som skickats per post anses ha kommit till den sökandes kännedom senast den sjunde dagen från det att beslutet postades, ett elektroniskt pensionsbeslut den tredje dagen från det att beslutet lades ut i tjänsten.

Eftersom tidsfristen för besvaren är absolut är det viktigt att besvaren tillställs inom den utsatta tiden. Tilläggsutredningar, t.ex. nya medicinska utredningar, kan också lämnas in senare.

Behandlingen av besvaren i besvärinstanserna är avgiftsfri.

Besvaren kan vara vilken som helst fritt formulerad handling av vilken framgår missnöjet med beslutet. Den ändringssökande ska dock underteckna besvärshandlingen. Den sökande kan anlita ombud vid besvaren.

Om pensionsbolaget accepterar den ändringssökandes krav kan bolaget självständigt korrigera sitt beslut. Om pensionsbolaget inte kan korrigera sitt beslut på det sätt den ändringssökande kräver, överför det sitt utlåtande och besvärshandlingarna till att behandlas av besvärinstansen.

Den ändringssökande kan framställa ytterligare utredningar medan ärendet är avhängigt i besvärinstansen. Då ger pensionsbolaget ett tilläggsutlåtande till besvärinstansen och skickar det även för kännedom till den ändringssökande. Besvärinstansen kommer att fatta beslutet i ärendet.

BESVÄRSINSTANSERNA

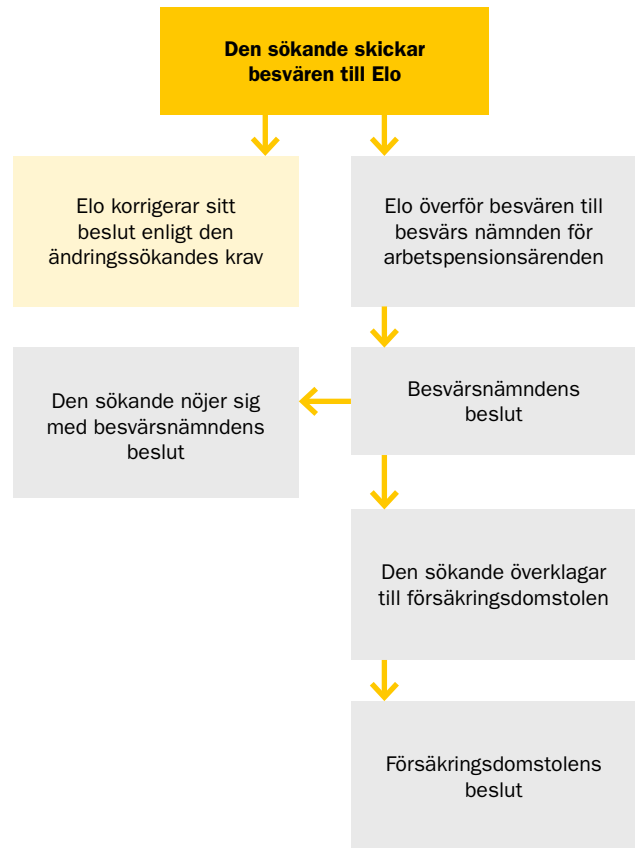
Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden

Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden är första besvärinstans i arbetspensionsärenden och den är oberoende av pensionsbolagen. Dess verksamhet regleras av lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Statsrådet förordnar medlemmarna i besvärsnämnden på framställning av social- och hälsovårdsministeriet. Medlemmarna representerar specialister på försäkringsmedicin, jurister insatta i arbetspensionsärenden samt organisationer som bevakar arbetsgivarnas, arbetstagar- nas, företagarnas och lantbruksföretagarnas intressen.

Försäkringsdomstolen

Den sökande kan överklaga beslutet givet av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden till försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolens verksamhet stipuleras i lagen om försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolens beslut är slutgiltiga och kan inte överklagas.

Besvärsskeden

Ytterligare information

- www.elo.fi
- www.tyoelake.fi
- www.tyoelakelakipalvelu.etk.fi
- www.etk.fi
- www.telk.fi
- www.oikeus.fi/vakuutusoikeus

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo

Postiosoite/postadress 00041 ELO
www.elo.fi

Käyntiosoite/besöksadress
Revontulentie 7, 02100 Espoo
Norrskensvägen 7, 02100 Esbo
Puhelin/telefon 020 703 50
Faksi/fax 020 703 5100